GENERALINIO ADVOKATO
NICHOLAS EMILIOU IŠVADA,
pateikta 2023 m. kovo 23 d.[1]

Byla C-726/21

Županijsko državno odvjetništvo u Puli-Pola
prieš
GR,
HS,
IT,
ir
INTER CONSULTING d.o.o.

(*Županijski sud u Puli-Pola* (apygardos teismas, Pula, Kroatija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose – Konvencija dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo – *Ne bis in idem* principas – Procesinių dokumentų dalys, kuriomis turi remtis nacionalinis teismas, nagrinėjantis *ne bis in idem* principo poveikį – Rezoliucinė dalis – Motyvuojamoji dalis – Veikos, dėl kurių nutrauktas baudžiamasis procesas)

I. Įvadas

1. Nagrinėjamos bylos aplinkybės gana sudėtingos. Pagrindinėje byloje, kuri nagrinėjama Kroatijoje, keli asmenys kaltinami padarę finansinę žalą Kroatijos bendrovei, kai buvo įgyvendinamas turistų apgyvendinimo Kroatijoje projektas. Vykstant baudžiamajam procesui paaiškėjo, kad du iš šių asmenų Austrijoje buvo išteisinti dėl nusikalstamų veikų, susijusių su Austrijos banko, finansavusio šį nekilnojamojo turto projektą, lėšų pasisavinimu. Be to, pradinis šių asmenų baudžiamasis persekiojimas Austrijoje buvo iš dalies nutrauktas, nes trūko įrodymų dėl kitų su tuo pačiu projektu susijusių veikų. Vis dėlto išnagrinėjus bylos medžiagą, tiksli nutraukto baudžiamojo persekiojimo dalies apimtis lieka šiek tiek neaiški.

2. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs *Županijski sud u Puli-Pola* (apygardos teismas, Pula, Kroatija) pažymi, kad, atsižvelgiant į Austrijoje vykusį procesą, pagal *ne bis in idem* principą gali būti užkirstas kelias jame vykstančiam procesui. Vis dėlto tiksli išvada šiuo klausimu iš esmės priklauso nuo to, kiek šis teismas atsižvelgia į informaciją apie ankstesnį baudžiamąjį procesą, išdėstytą vykstant šiam procesui priimtuose procesiniuose dokumentuose. Iš tiesų atrodo, kad pagal Kroatijos jurisprudenciją, siekdami įvertinti, ar taikoma apsauga pagal *ne bis in idem*

[1] Originalo kalba: anglų.

principą, Kroatijos teismai gali atsižvelgti tik į tam tikrose procesinių dokumentų dalyse, kaip antai kaltinamojo akto rezoliucinėje dalyje arba galutinio teismo nuosprendžio rezoliucinėje dalyje, pateiktą informaciją.

3. Susiklosčius šioms aplinkybėms, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konkrečiai klausia, ar taikant *ne bis in idem* principą, įtvirtintą Konvencijos dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo (toliau – KŠSĮ)[2] 54 straipsnyje, reikia atsižvelgti tik į kitos valstybės narės prokuratūros pateikto kaltinamojo akto rezoliucinėje dalyje ir kitoje valstybėje narėje priimto galutinio nuosprendžio rezoliucinėje dalyje nurodytą esminę faktinę aplinkybę, ar taip pat reikia atsižvelgti į šio nuosprendžio motyvuojamojoje dalyje nurodytas aplinkybes, dėl kurių baudžiamasis persekiojimas buvo nutrauktas.

II. Teisinis pagrindas

A. Europos Sąjungos teisė

4. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 50 straipsnyje nustatyta, kad „niekas negali būti antrą kartą teisiamas ar baudžiamas už nusikalstamą veiką, dėl kurios Sąjungoje jis jau buvo galutinai išteisintas ar pripažintas kaltu pagal įstatymą“.

5. KŠSĮ 54 straipsnyje įtvirtinta, kad „asmuo, kurio teismo procesas vienoje Susitariančiojoje Šalyje yra galutinai baigtas, už tas pačias veikas negali būti persekiojamas kitoje Susitariančiojoje Šalyje, jei jau paskirta bausmė, ji jau įvykdyta, faktiškai vykdoma arba pagal nuosprendį priėmusios Susitariančiosios Šalies įstatymus nebegali būti vykdoma“.

6. KŠSĮ 57 straipsnyje nustatyta:

„1. Jei Susitariančioji Šalis pareiškia kaltinimą asmeniui ir tos Susitariančiosios Šalies kompetentingos institucijos turi pagrindo manyti, kad šis kaltinimas yra susijęs su tomis pačiomis veikomis, dėl kurių to asmens teismo procesas kitoje Susitariančioje Šalyje yra galutinai baigtas, tos institucijos savo nuožiūra prašo Susitariančiosios Šalies, kurios teritorijoje nuosprendis jau priimtas, pateikti atitinkamą informaciją.

2. Prašoma informacija pateikiama kuo skubiau ir į ją atsižvelgiama priimant sprendimą dėl tolesnio bylos nagrinėjimo.

<…>“

B. Nacionalinė teisė

7. Pagal *Ustav Republike Hrvatske* (Kroatijos Respublikos Konstitucija)[3] 31 straipsnio 2 dalį niekas negali būti dar kartą teisiamas ar baudžiamas už nusikalstamą veiką, dėl kurios jis jau buvo galutinai išteisintas arba už kurią buvo nuteistas pagal įstatymą.

[2] Konvencija dėl 1985 m. birželio 14 d. susitarimo, sudaryto tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos vyriausybių dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo (OL L 239, 2000, p. 19; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 2 t., p. 9).

[3] *Narodne novine*, Nr. 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14.

8. Pagal *Zakon o kaznenom postupku* (Baudžiamojo proceso kodeksas) [4] 12 straipsnio 1 dalį niekas negali būti dar kartą patrauktas baudžiamojon atsakomybėn už nusikalstamą veiką, už kurią jis jau buvo teistas ir dėl kurios buvo priimtas galutinis teismo nuosprendis.

III. Faktinės aplinkybės, procesas nacionaliniame teisme ir prejudicinis klausimas

9. Klostantis pagrindinėje byloje nagrinėjamoms aplinkybėms, GR buvo bendrovių *Skiper Hoteli d.o.o.* (toliau – *Skiper Hoteli*) ir *Interco Umag d.o.o.* – vėliau reorganizuotos į bendrovę INTER CONSULTING (toliau – *Interco*; likviduojama bendrovė) – valdybų narys. Be to, GR buvo bendrovės *Rezidencija Skiper d.o.o.* (toliau – *Rezidencija Skiper*) valdybos narys ir turėjo bendrovės *Alterius d.o.o.* (toliau – *Alterius*) akcijų. Kaip suprantu, visos šios bendrovės yra (arba buvo) registruotos Kroatijoje. HS, savo ruožtu, buvo *Interco* direktorius, o IT vykdė nekilnojamojo turto vertintojo veiklą.

10. 2015 m. rugsėjo 28 d. *Županijsko državno odvjetništvo u Puli* (Pulos apygardos prokuratūra, Kroatija; toliau – Pulos AP) pateikė kaltinamąjį aktą dėl GR, HS, IT ir *Interco*. Jame GR ir *Interco* kaltinami padarę piktnaudžiavimo pasitikėjimu vykdant komercinius sandorius nusikaltimą, kaip tai suprantama pagal *Kazneni zakon* (Kroatijos baudžiamasis kodeksas) 246 straipsnio 1 ir 2 dalis. Be to, jame HS kaltinamas kurstęs, o IT – padėjęs įvykdyti šią nusikalstamą veiką.

11. GR ir HS buvo kaltinami tuo, kad, įgyvendinant naujų turistams apgyvendinti skirtų butų Savudrijoje (Kroatijos savivaldybė) statybos projektą, susitarė užtikrinti, kad *Interco* neteisėtai gautų finansinę naudą *Skiper Hoteli* sąskaita, t. y. jie organizavo Savudrijoje esančio nekilnojamojo turto įsigijimo sandorį: *Skiper Hoteli*, tarpininkaujant *Interco*, turėjo jį įsigyti už gerokai didesnę nei rinkos kainą.

12. Kaltinamajame akte taip pat nurodyta, kad GR, HS ir IT padarė papildomą finansinę žalą *Skiper Hoteli*, nes veikė siekdami, kad ši įsigytų kitos Kroatijos bendrovės (*Alterius*) akcijų už gerokai didesnę kainą nei jų tikroji vertė.

13. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patvirtino Pulos AP kaltinamąjį aktą.

14. Vis dėlto vykstant pirmajam procesui HS nurodė, kad dėl tų pačių veikų jis jau buvo persekiojamas baudžiamąja tvarka Austrijoje. Taigi 2014 m. Pulos AP kreipėsi į *Staatsanwaltschaft Klagenfurt* (prokuratūra, Klagenfurtas, Austrija, toliau – Klagenfurto prokuratūra), siekdama patikrinti, ar vyko panašus procesas. 2016 m. *Državno odvjetništvo Republike Hrvatske* (Kroatijos Respublikos generalinė prokuratūra) pateikė panašų prašymą Austrijos teisingumo ministerijai. Kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, iš Austrijos institucijų atsakymų matyti, kad Austrijoje baudžiamasis procesas buvo pradėtas dėl piktnaudžiavimo pasitikėjimu nusikaltimo, kaip tai suprantama pagal *Strafgesetzbuch* (Austrijos baudžiamasis kodeksas, toliau – *StGB*) 153 straipsnio 1 ir 2 dalis, prieš du buvusius Austrijoje įsteigtos bendrovės *Hypo Alpe Adria Bank International AG* (toliau – *Hypo Bank*) valdybos narius BB ir CC ir prieš GR ir HS, kaip bendrininkus, dalyvavusius vykdant šią nusikalstamą veiką.

[4] *Narodne novine*, Nr. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11 – konsoliduotas tekstas, 91/12 – *Ustavni sud* (Konstitucinis Teismas, Kroatija) sprendimas, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 ir 126/19).

15. Konkrečiai kalbant, pagal kaltinamąjį aktą, kurį Klagenfurto prokuratūra 2015 m. sausio 9 d. pateikė *Landesgericht Klagenfurt* (apygardos teismas, Klagenfurtas, Austrija), BB ir CC buvo kaltinami laikotarpiu nuo 2002 m. rugsėjo mėn. iki 2005 m. liepos mėn. patvirtinę kelių paskolų suteikimą *Rezidencija Skiper* ir *Skiper Hoteli*, nepaisydami to, kad projekto byloje trūko tinkamų dokumentų ir numatytų kreditų grąžinimo užtikrinimo priemonių, ir taip padarę *Hypo Bank* ne mažesnę kaip 105 mln. EUR turtinę žalą. HS ir GR atitinkamai buvo kaltinami tuo, kad prašydami suteikti minėtas paskolas kurstė BB ir CC įvykdyti šias nusikalstamas veikas arba padėjo jas vykdyti.

16. 2016 m. lapkričio 3 d. *Landesgericht Klagenfurt* (apygardos teismas, Klagenfurtas) priėmė nuosprendį, kuriuo pripažino BB ir CC kaltais dėl *Skiper Hoteli* skirtos paskolos HR/1061 patvirtinimo. Dėl kitų kaltinimų jie buvo išteisinti. GR ir HS buvo išteisinti. Konkrečiai kalbant, HS buvo išteisintas dėl kaltinimo laikotarpiu nuo 2002 m. iki 2005 m. kurstęs BB ir CC įvykdyti nusikaltimus, prašydamas suteikti paskolų ir teikdamas paskolos dokumentus. GR buvo išteisintas dėl kaltinimo, kad laikotarpiu nuo 2003 m. iki 2005 m. kartu su BB ir CC darė nusikalstamas veikas, t. y. prašė suteikti paskolų, be kita ko, paskolą HR/1061, derėjosi dėl paskolos, pateikė paskolos dokumentus ir pasirašė paskolos sutartis. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad tai matyti iš *Landesgericht Klagenfurt* (apygardos teismas, Klagenfurtas) nuosprendžio rezoliucinės dalies, o šio nuosprendžio motyvuose nurodyta, kad už paskolą HR/1061 bendrovė *Skiper Hoteli* aptariamo nekilnojamojo turto ir akcijų įsigijo už daug didesnę kainą nei jų rinkos vertė.

17. Šis nuosprendis įsiteisėjo *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas, Austrija) atmetus dėl šio nuosprendžio pateiktą apeliacinį skundą.

18. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat pažymi, kad prieš 2015 m. sausio 9 d. pateikdama šios išvados 15 punkte nurodytą kaltinamąjį aktą Klagenfurto prokuratūra vykdė, bet dėl įrodymų trūkumo nutraukė tyrimą GR ir HS atžvilgiu dėl kitų nei vėlesniame kaltinamajame akte nurodytų nusikalstamų veikų, būtent dėl paskolos HR/1061 panaudojimo *Skiper Hoteli* projektui. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad 2015 m. sausio 9 d. Klagenfurto prokuratūra informavo GR apie tyrimo „byloje *Skiper*“ nutraukimą. Šis pranešimas buvo grindžiamas *Strafprozeßordnung* (Austrijos baudžiamojo proceso kodeksas, toliau – *StPO*) 190 straipsnio 2 dalimi ir jame buvo pateikta informacija apie HS, GR, BB ir CC atžvilgiu pradėto proceso dėl *StGB* 153 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyto piktnaudžiavimo pasitikėjimu nusikaltimo nutraukimą tiek, kiek jis nesusijęs su kaltinamuoju aktu, kurį Klagenfurto prokuratūra tą pačią dieną pateikė *Landesgericht Klagenfurt* (apygardos teismas, Klagenfurtas), dėl įrodymų trūkumo, visų pirma kiek tai susiję su ketinimu padaryti žalos, arba nesant konkrečių ir pakankamų įrodymų, kad buvo padaryta baudžiamąją atsakomybę užtraukianti nusikalstama veika. Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad HS prašymu Austrijos valdžios institucijos jam pateikė pranešimą, patvirtinantį šį proceso nutraukimą.

19. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, susiklosčius šioms aplinkybėms gali būti, kad: i) Pulos AP kaltinamojo akto rezoliucinėje dalyje nurodytos faktinės aplinkybės; ii) Klagenfurto prokuratūros kaltinamojo akto rezoliucinėje dalyje nurodytos faktinės aplinkybės; iii) *Landesgericht Klagenfurt* (apygardos teismas, Klagenfurtas) galutinio nuosprendžio rezoliucinėje ir motyvuojamojoje dalyse nurodytos faktinės aplinkybės ir iv) faktinės aplinkybės, dėl kurių Klagenfurto prokuratūra vykdė tyrimą, kuris vėliau buvo nutrauktas, gali būti laikomos turinčiomis *res judicata* galią dėl to, kad jos neatsiejamai tarpusavyje susijusios laiko, erdvės ir turinio atžvilgiu.

20. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paaiškina, kad, kalbant apie *ne bis in idem* principo taikymą, Kroatijos teismai gali atsižvelgti tik į faktus, nurodytus konkrečiose tam tikro procesinio dokumento dalyse, pavyzdžiui, nurodytus kaltinamojo akto rezoliucinėje dalyje arba nuosprendžio rezoliucinėje dalyje. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paaiškina, kad ši praktika, dėl kurios nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nepateikta jokios papildomos informacijos, atspindi supratimą, kad nagrinėjami procesiniai dokumentai įsiteisėja tik dėl šių dalių.

21. Šiomis aplinkybėmis *Županijski sud u Puli-Pola* (apygardos teismas, Pula) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį klausimą:

„Ar vertinant [*ne bis in idem* principo] pažeidimą galima lyginti tik 2015 m. rugsėjo 28 d. [Pulos AP] kaltinamojo akto rezoliucinėje dalyje nurodytas faktines aplinkybes su esminėmis faktinėmis aplinkybėmis, nurodytomis 2015 m. sausio 9 d. [Klagenfurto prokuratūros] kaltinamojo akto rezoliucinėje dalyje ir 2016 m. lapkričio 3 d. [*Landesgericht Klagenfurt* (apygardos teismas, Klagenfurtas)] nuosprendžio, kurį *Oberster Gerichtshof* [Austrijos Aukščiausiasis Teismas] paliko galioti 2019 m. kovo 4 d. sprendimu, rezoliucinėje dalyje, ar [Pulos AP] kaltinamojo akto rezoliucinėje dalyje nurodytas faktines aplinkybes taip pat galima lyginti su 2016 m. lapkričio 3 d. [*Landesgericht Klagenfurt* (apygardos teismas, Klagenfurtas] nuosprendžio, palikto galioti *Oberster Gerichtshof* [Austrijos Aukščiausiasis Teismas] sprendimu, motyvuose nurodytomis faktinėmis aplinkybėmis ir faktinėmis aplinkybėmis, kurios buvo [Klagenfurto prokuratūros] kelių asmenų (konkrečiai – GR ir HS) atžvilgiu vykdyto ikiteisminio tyrimo dalykas ir vėliau 2015 m. sausio 9 d. [Klagenfurto prokuratūros] kaltinamajame akte buvo praleistos (ir nebuvo nurodytos jo rezoliucinėje dalyje)?“

22. Rašytines pastabas pateikė HS, GR, Pulos AP, Austrijos ir Kroatijos vyriausybės, taip pat Europos Komisija. Šios suinteresuotosios šalys pateikė žodines pastabas per 2023 m. sausio 11 d. įvykusį posėdį.

IV. Vertinimas

23. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas vienintelį klausimą užduoda iš esmės tam, kad išsiaiškintų, kokiu tinkamu referenciniu pagrindu reikia remtis siekiant patikrinti, ar pagal KŠSĮ 54 straipsnyje įtvirtintą *ne bis in idem* principą jo nagrinėjama byla negali būti nagrinėjama, nes ji susijusi su tomis pačiomis veikomis, kurios buvo išnagrinėtos per ankstesnį kitoje valstybėje narėje galutinai užbaigtą procesą.

24. Prieš pereidamas prie KŠSĮ 54 straipsnio aiškinimo tam, kad galėčiau atsakyti į šį klausimą (B skirsnis), toliau pateikiamose pirminėse pastabose aptarsiu Austrijos vyriausybės pareikštą nepriimtinumu grindžiamą prieštaravimą, kuris grindžiamas šios vyriausybės nuomone, kad abu procesai susiję su skirtingomis veikomis (A skirsnis).

A. Priimtinumas

25. Austrijos vyriausybė mano, kad šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra nepriimtinas, nes pateiktas klausimas yra hipotetinis. Jos nuomone, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme vykstantis procesas ir anksčiau Austrijoje vykę procesai susiję ne su tomis pačiomis veikomis. Ši vyriausybė pažymi, kad Austrijoje vykęs procesas buvo susijęs su Austrijos banko finansiniais nuostoliais, o Kroatijoje vykstantis procesas susijęs su Kroatijos bendrovės

patirtais finansiniais nuostoliais. Ši vyriausybė pažymi, kad per Austrijoje vykusį procesą negalėjo būti nagrinėjamos veikos, kurias GR galėjo įvykdyti šios bendrovės atžvilgiu, nes Austrijos valdžios institucijos neturi kompetencijos nagrinėti šio klausimo – GR yra Kroatijos pilietis ir gyventojas, o *Skiper Hoteli* yra Kroatijoje registruota bendrovė.

26. Nors Pulos AP ir Kroatijos vyriausybė nepareiškė nepriimtinu grindžiamo prieštaravimo, jos iš esmės laikosi tos pačios nuomonės, o HS ir GR teigia priešingai.

27. Šiuo klausimu pažymėtina, kad nors nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nėra aiškiai paaiškinta, kokia tiksliai Austrijoje vykusio proceso dalis buvo nutraukta, iš jos matyti, kad, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, Austrijoje vykęs ir dabar šiame teisme vykstantis procesai tikrai gali sutapti. Iš tiesų, šio teismo nuomone, *ne bis in idem* principas, įtvirtintas KŠSĮ 54 straipsnyje, gali turėti įtakos jame vykstančio proceso eigai, nelygu aptariamų klausimų nagrinėjimo, kuris turi būti atliktas, apimtis.

28. Kadangi Austrijos vyriausybė siekia užginčyti šią nuomonę, pastebiu, kad nagrinėjant bylas pagal SESV 267 straipsnį, grindžiamą aiškiu nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo funkcijų atskyrimu, bet koks bylos faktinių aplinkybių vertinimas priklauso nacionalinio teismo kompetencijai[5]. Pažymėtina, kad tik prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti, ar abi nagrinėjamos bylos (jų faktinės aplinkybės) sutampa ir kiek jos sutampa. Savo ruožtu Teisingumo Teismas turėtų remtis jo daroma prielaida, kad toks sutapimas gali būti, ir atitinkamai manyti, kad pateiktas klausimas yra svarbus prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamos bylos baigčiai, todėl priimtinas.

B. KŠSĮ 54 straipsnis

29. Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teiraujasi, ar taikydamas *ne bis in idem* principą, įtvirtintą KŠSĮ 54 straipsnyje, jis gali atsižvelgti tik į pagrindines faktines aplinkybes, nurodytas kitos valstybės narės prokuratūros pateikto kaltinamojo akto rezoliucinėje dalyje ir toje kitoje valstybėje priimto galutinio teismo sprendimo rezoliucinėje dalyje, ar jis taip pat turi atsižvelgti į šio sprendimo motyvuojamojoje dalyje nurodytas faktines aplinkybes, dėl kurių baudžiamasis persekiojimas buvo nutrauktas.

30. Primenu, kad KŠSĮ 54 straipsnyje nustatyta, jog „[a]smuo, kurio teismo procesas vienoje Susitariančiojoje Šalyje yra galutinai baigtas, už tas pačias veikas negali būti persekiojamas kitoje Susitariančiojoje Šalyje, jei jau paskirta bausmė, ji jau įvykdyta, faktiškai vykdoma arba pagal nuosprendį priėmusios Susitariančiosios Šalies įstatymus nebegali būti vykdoma“.

31. Pagal šią nuostatą Sąjungos teisės sistemoje įtvirtintas tarpvalstybiniame kontekste taikomas *ne bis in idem* principas, kuris taip pat bendriau nustatytas Chartijos 50 straipsnyje ir kuriuo, kaip priminė Teisingumo Teismas, turi būti vadovaujamasi aiškinant KŠSĮ 54 straipsnį[6].

[5] Žr., be kita ko, 1998 m. liepos 16 d. Sprendimą *Dumon ir Froment* (C-235/95, EU:C:1998:365, 25 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[6] Žr., pavyzdžiui, 2016 m. birželio 29 d. Sprendimą *Kossowski* (C-486/14, EU:C:2016:483, toliau – Sprendimas *Kossowski*, 31 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

32. Pagal *ne bis in idem* principą suteikiama apsauga, numatyta KŠSĮ 54 straipsnyje, pradedama taikyti, kai tenkinamos dvi pagrindinės sąlygos: i) abiejose aptariamose bylose nagrinėjamų veikų tapatumas[7] ir ii) kitoje valstybėje narėje dėl šių veikų priimtas galutinis sprendimas. Be to, jeigu buvo paskirta bausmė, ši bausmė turi būti įvykdyta, vykdoma arba jos nebeturi būti galima vykdyti.

33. Dėl vadinamosios vykdymo sąlygos[8] šioje byloje nesiginčijama – kaip jau pažymėjau, šioje byloje siekiama išsiaiškinti, kokiu tinkamu referenciniu pagrindu reikia remtis siekiant patikrinti, ar tenkinama su „idem“ susijusi sąlyga.

34. Toliau paaiškinsiu priežastis, dėl kurių manau, kad pagal KŠSĮ 54 straipsnį nacionalinis teismas turi atsižvelgti ne tik į kitoje valstybėje narėje priimtų procesinių sprendimų konkrečiose dalyse aprašytus faktus, bet ir į faktus, aprašytus kitose tų sprendimų dalyse arba galbūt kitur, kad patikrintų, ar jo nagrinėjama byla yra susijusi su tomis pačiomis veikomis, kurios buvo išnagrinėtos ankstesnėje byloje, užbaigtoje priėmus galutinį sprendimą (1 dalis). Paskui, siekdamas išsamumo, aptarsiu antrąjį *ne bis in idem* principo elementą, susijusį su sprendimo „galutiniu“ pobūdžiu, kuris turi egzistuoti kartu su veikų tapatumu tam, kad būtų taikoma pagal šį principą teikiama apsauga. Iš tiesų šios bylos šalys pateikė išsamias pastabas dėl to, ar sąlyga dėl sprendimo „galutinio“ pobūdžio buvo įvykdyta, kai Klagenfurto prokuratūra nutarė iš dalies nutraukti aptariamą procesą (2 dalis).

1. Tinkamas referencinis pagrindas, kuriuo reikia remtis nagrinėjant su veikų tapatumu susijusią sąlygą

35. Kaip jau minėta, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paaiškino, kad pagal susiklosčiusią praktiką Kroatijos teismai, siekdami išsiaiškinti, ar jų nagrinėjama byla yra susijusi su tomis pačiomis veikomis, kurios buvo nagrinėjamos ankstesnėje baudžiamojoje byloje, užbaigtoje galutiniu sprendimu, ir todėl pagal *ne bis in idem* principą jų nagrinėjama byla negali būti nagrinėjama, gali atsižvelgti tik į tam tikras procesinių dokumentų dalis, kaip antai kaltinamojo akto rezoliucinę dalį arba nuosprendžio rezoliucinę dalį. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausimą užduoda iš esmės tam, kad išsiaiškintų, ar pagal KŠSĮ 54 straipsnį leidžiama tokia praktika, ar vertinimas turi būti atliekamas plačiau.

36. Konkrečiai kalbant, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad dėl pirmiau nurodytos praktikos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atrodo, negali atsižvelgti į 2016 m. lapkričio 3 d. *Landesgericht Klagenfurt* (apygardos teismas, Klagenfurtas) nuosprendžio motyvuojamojoje dalyje nurodytas veikas, dėl kurių baudžiamasis persekiojimas buvo nutrauktas ir kurios, kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, yra susijusios su tuo, kad, pirma, *Skiper Hoteli* aptariamą nekilnojamąjį turtą ir akcijas įsigijo už paskolos HR/1061 lėšas ir, antra, pirkimo kaina abiem atvejais gerokai viršijo šio turto rinkos vertę.

37. Nors Kroatijos vyriausybė ir Pulos AP teigia, kad turėtų būti įmanoma taip apriboti nagrinėjimą, HS, GR, Austrijos vyriausybė ir Komisija teigia priešingai.

[7] Trumpai tariant, ši sąlyga suprantama kaip materialinių veikų tapatumas, neatsižvelgiant į jų teisinį kvalifikavimą pagal nacionalinę teisę. Pavyzdžiui, žr. 2007 m. liepos 18 d. Sprendimo *Kraaijenbrink* (C-367/05, EU:C:2007:444, 26 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją) ir 2010 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Mantello* (C-261/09, EU:C:2010:683, 39 punktą). Chartijos 50 straipsnio kontekste žr., pavyzdžiui, 2022 m. kovo 22 d. Sprendimo *bpost* (C 117/20, EU:C:2022:202, toliau – Sprendimas *bpost*, 33 ir 34 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją). Dėl sąvokų „veikos“ (aiškiai nurodytų KŠSĮ 54 straipsnyje) ir „faktai“ (vartojamų, visų pirma, šioje byloje pateikto klausimo formuluotėje) žr. generalinio advokato J. Bobek išvadą byloje *Nordzucker ir kt.* (C 151/20, EU:C:2021:681, 17 išnaša).

[8] Šios sąlygos suderinamumas su Chartijos 50 straipsniu išnagrinėtas 2014 m. gegužės 27 d. Sprendime *Spasic* (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586).

38. Sutinku su antruoju požiūriu. Konkrečiai kalbant, sutinku su Komisijos nuomone, kad nacionalinė praktika, pagal kurią pirmiau aprašytu būdu ribojama galimybė patikrinti, ar nacionaliniame teisme nagrinėjama byla iškelta dėl tų pačių veikų, kaip ir ankstesnė byla, užbaigta galutiniu sprendimu, yra pernelyg ribojanti, nes iš esmės taip nacionalinis teismas gali neatsižvelgti į kitoje valstybėje narėje dėl tų pačių veikų priimtą galutinį sprendimą.

39. Nors nei KŠSĮ 54 straipsnio tekste, nei Chartijos 50 straipsnio tekste nėra jokios konkrečios su tuo susijusios informacijos, mano nuomone, ši išvada išplaukia iš atitinkamo KŠSĮ 54 straipsnio konteksto, kurį sudaro kitos šio teisės akto nuostatos, be to, ją patvirtina ir ESS 3 straipsnio 2 dalyje nurodytos aplinkybės [9], kuriomis, kaip patvirtino Teisingumo Teismas, turi būti vadovaujamasi aiškinant KŠSĮ 54 straipsnį [10].

40. Pirma, kalbant apie atitinkamą kontekstą, KŠSĮ 57 straipsnyje nustatytos atitinkamų valstybės institucijų bendradarbiavimo taisyklės siekiant keistis informacija apie galimą ankstesnį baudžiamąjį procesą, užbaigtą galutiniu sprendimu.

41. Konkrečiai kalbant, pagal KŠSĮ 57 straipsnio 1 dalį, kai valdžios institucijos mano, kad tai būtina, jos privalo prašyti kitoje susitariančiojoje šalyje esančių kolegų atitinkamos informacijos, jeigu turi pagrindo manyti, kad tam tikram asmeniui pareikšti kaltinimai yra susiję „su tomis pačiomis veikomis, dėl kurių to asmens teismo procesas kitoje Susitariančioje Šalyje yra galutinai baigtas“. 57 straipsnio 2 dalyje nustatyta pareiga pateikti prašomą informaciją „kuo skubiau“ ir svarbu tai, kad į šią informaciją turi būti „atsižvelgiama priimant sprendimą dėl tolesnio bylos nagrinėjimo“.

42. Atsižvelgiant į bendrą šios nuostatos formuluotę darytina išvada, kad informacija, kurios gali būti prašoma ir kuri turi būti pateikta pagal šį mechanizmą, gali būti įvairių formų. Sutinku su Komisija, kad priešinga šiai bendrai formuluotei nacionalinė praktika, pagal kurią nacionalinis teismas gali atsižvelgti tik į tą informaciją, kuri įtraukta į konkrečią procesinio dokumento dalį, labai apriboja šio bendradarbiavimo mechanizmo praktinį poveikį. Šiuo atveju, kai taikant šį mechanizmą siekiama išsiaiškinti, ar prieš atitinkamus asmenis (kaip antai GR ir HS) Austrijoje buvo pradėtas baudžiamasis procesas, kuris buvo galutinai užbaigtas, pagal pirmiau aprašytą nacionalinę praktiką nacionalinis teismas faktiškai būtų įpareigotas atsižvelgti tik į konkrečiose procesinių dokumentų dalyse pateiktą informaciją, ir jis negalėtų atsižvelgti į bet kokią kitą informaciją, kurią šis teismas gali gauti iš Austrijos valdžios institucijų.

43. Reikėtų priminti, kad, kaip teisingai pažymi Komisija, teisė, kildintina iš principo *ne bis in idem*, yra pagrindinė teisė, įtvirtinta Chartijos 50 straipsnyje [11]. Todėl konkretus būdas patikrinti, ar dėl tų pačių veikų jau priimtas galutinis sprendimas, turi būti aiškinamas taip, kad ši teisė būtų veiksmingai apsaugota [12].

[9] Šioje nuostatoje nurodyta, kad „Sąjunga savo piliečiams siūlo vidaus sienų neturinčią laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, kurioje laisvas asmenų judėjimas užtikrinamas kartu taikant atitinkamas išorės sienų kontrolės, prieglobsčio suteikimo, imigracijos *ir nusikalstamumo prevencijos bei kovos su juo priemones*“. Išskirta mano.

[10] Sprendimo *Kossowski* 46 punktas.

[11] Šiuo klausimu taip pat žr. generalinio advokato Y. Bot išvadą byloje *Mantello* (C-261/09, EU:C:2010:50, 9, 76 ir 86 punktai), kurioje kalbama apie 2002 m. birželio 13 d. Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t. p. 34) 3 straipsnio 2 punktą. Šioje nuostatoje nustatytas Europos arešto orderio privalomo nevykdymo pagrindas, taikomas tais atvejais, kai jį įvykdžius būtų pažeistas *ne bis in idem* principas.

[12] Kaip su išorės kontekstu susijusį aspektą galima nurodyti tai, kad 2009 m. lapkričio 30 d. Tarybos pamatiniame sprendime 2009/948/TVR dėl jurisdikcijos įgyvendinimo kolizijų baudžiamuosiuose procesuose prevencijos ir sprendimo (OL L 328, 2009, p. 42) nenumatyta jokių apribojimų dėl informacijos pateikimo formos. Šio teisės akto tikslas – užkirsti kelią „priimti galutin[ius] sprendim[us] dėl proceso baigties dviejose ar daugiau valstybių narių, taip pažeidžiant *ne bis in idem* principą“, kaip nurodyta Pagrindų sprendimo 2009/948 1 straipsnio 2 dalies a punkte.

44. Antra, Teisingumo Teismas ne kartą nusprendė, kad „KŠSĮ 54 straipsnyje įtvirtinto *ne bis in idem* principo tikslas – išvengti, kad asmuo, kurio teismo procesas yra galutinai baigtas, įgyvendindamas savo teisę į laisvą judėjimą, būtų persekiojamas už tas pačias veikas kelių susitariančiųjų valstybių teritorijoje“ [13]. Atsižvelgdamas į tai, Teisingumo Teismas taip pat pridūrė, kad KŠSĮ 54 straipsnį reikia aiškinti atsižvelgiant ne vien į būtinumą užtikrinti laisvą asmenų judėjimą, bet ir į poreikį skatinti nusikalstamumo prevenciją ir kovoti su šiuo reiškiniu [14].

45. Nors Teisingumo Teismas anksčiau nustatė tam tikras situacijas, kai *ne bis in idem* principo apsauga negali būti taikoma, nes tai lemtų nebaudžiamumą [15], nacionalinė praktika, kurią šioje byloje aprašė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, gali lemti tokį pat nepageidaujamą priešingą rezultatą. Iš tiesų ji gali lemti tai, kad *ne bis in idem* principo teikiama apsauga nebūtų užtikrinta dėl grynai formalaus pobūdžio priežasčių, nes šios apsaugos suteikimas priklausytų nuo teisinės formos, kuria pateikiama informacija apie ankstesnius teismo procesus, ir kartu nuo skirtingų tradicijų, kurių, kaip nurodė Austrijos vyriausybė ir Komisija, gali būti laikomasi skirtingose valstybėse narėse dėl tokios informacijos perdavimo būdo. Dėl to Teisingumo Teismas patvirtino, kad KŠSĮ 54 straipsnį reikia aiškinti atsižvelgiant į jo dalyką ir tikslą, o ne į „procesinius ir aiškiai formalius dalykus, kurie, beje, skiriasi atitinkamose valstybėse narėse“ [16].

46. Be to, dėl konkretaus procesinio dokumento motyvuojamosios dalies svarbos Teisingumo Teismas jau yra pažymėjęs, kad tokie motyvai turi lemiamą reikšmę tikrinant, ar dėl nagrinėjamų veikų jau buvo priimtas *galutinis* sprendimas, o tai, kaip jau minėjau, yra viena iš dviejų *ne bis in idem* principo taikymo sąlygų [17].

47. Nematau jokios priežasties, kodėl tokios pat reikšmės neturėtų turėti tokio ar bet kurio kito dokumento motyvuojamoji dalis, kai reikia įvertinti kitą šio principo taikymo sąlygą, susijusią su *veikų tapatumu*.

48. Be to, nematau priežasčių, kodėl toks vertinimas būtinai turėtų baigtis motyvuojamosios dalies nagrinėjimu, atmetant informaciją, gautą iš kitų šaltinių. Šiuo klausimu pažymėtina, kad, kaip jau priminiau šios išvados 45 punkte, įvairių dokumentų, kurie gali būti priimti per tam tikrą baudžiamąjį procesą, forma ir turinys skirtingose valstybėse narėse skiriasi. Kai kuriose valstybėse narėse visas atitinkamas veikas gali reikėti nurodyti atitinkamo procesinio dokumento rezoliucinėje dalyje, o kitose atitinkama informacija gali būti nurodyta kitose tų dokumentų dalyse arba net kitame dokumente, į kurį gali būti daroma nuoroda.

[13] Sprendimo *Kossowski* 44 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija. Taip pat žr. 2003 m. vasario 11 d. Sprendimą *Gözütok ir Brügge* (C-187/01 ir C-385/01, EU:C:2003:87, 38 punktas, toliau – Sprendimas *Gözütok ir Brügge*) ir 2005 m. kovo 10 d. Sprendimą *Miraglia* (C-469/03, EU:C:2005:156, 32 punktas, toliau – Sprendimas *Miraglia*).

[14] Šie du poreikiai akcentuojami ESS 3 straipsnio 2 dalyje, kuri cituojama šios išvados 10 išnašoje. Taip pat žr. Sprendimo *Kossowski* 46 ir 49 punktus.

[15] Kaip antai Sprendime *Kossowski* aptartu atveju, kai nebuvo atlikta tikro tyrimo, arba Sprendime *Miraglia* aptartu atveju, kai byla buvo užbaigta tik todėl, kad dėl tos pačios veikos buvo nagrinėjama byla kitoje valstybėje narėje. Žr. Sprendimo *Kossowski* 46 ir 49 punktus ir Sprendimo *Miraglia* 33 punktą.

[16] Sprendimo *Gözütok ir Brügge* 35 punktas ir Sprendimo *Miraglia* 31 punktas.

[17] Iš tiesų, kaip teisingai pažymėjo Austrijos vyriausybė, Sprendime *Kossowski* Teisingumo Teismas turėjo nustatyti, ar prokuroro nutarimą, priimtą atlikus gana paviršutinišką įrodymų tyrimą, galima laikyti „galutiniu“, kaip tai suprantama pagal KŠSĮ 54 straipsnį. Šį aspektą išsamiau aptarsiu kitoje šios išvados dalyje. Vis dėlto čia norėčiau pažymėti, kad Teisingumo Teismas nurodė tokio nutarimo motyvus kaip pagrindinį informacijos šaltinį, kuriuo reikia remtis siekiant nustatyti, ar nutarimas nutraukti bylą buvo priimtas po to, kai buvo priimtas sprendimas, kuriuo byla išnagrinėta iš esmės. (Sprendimo *Kossowski* 53 ir 54 punktai ir šio sprendimo rezoliucinė dalis.) Kaip išsamiau paaiškinsiu toliau, ši aplinkybė yra viena iš dviejų pagrindinių sąlygų, leidžiančių prokuroro nutarimą nutraukti bylą laikyti *galutiniu*.

49. Pažymėtina, kad Kroatijos vyriausybė paaiškino, jog pagal Kroatijos teisę *res judicata* galią turi tik atitinkamo procesinio dokumento rezoliucinė dalis. Šiuo klausimu pirmiausia norėčiau atkreipti dėmesį į tai, kad *res judicata* galios samprata gali skirtis, nelygu teisės sistema [18]. Šios galios samprata pagal konkrečią nacionalinę teisę bet kuriuo atveju negali turėti įtakos Sąjungos teisėje įtvirtinto *ne bis in idem* principo aiškinimui. Antra, gali būti taip, kad norint suprasti paties dokumento taikymo sritį, kai šiam tikslui būtini elementai atskleidžiami ne rezoliucinėje dalyje, o kitose dalyse, paprasčiausiai nepakanka atsižvelgti tik į rezoliucinę dalį. Šiuo klausimu Austrijos vyriausybė per teismo posėdį paaiškino, kad šioje byloje tiksli proceso dalies, kurią nutraukė Klagenfurto prokuratūra, apimtis turi būti nustatyta remiantis skirtingais per baudžiamąjį procesą priimtais dokumentais.

50. Taigi įpareigojimas valstybės institucijoms apsiriboti atitinkamų dokumentų rezoliucinės dalies nagrinėjimu, nesuteikiant galimybės atsižvelgti į kitus požiūrius į atitinkamų veikų, dėl kurių vyksta baudžiamasis procesas, aprašymą, kurie gali būti taikomi skirtingose valstybėse narėse, gali faktiškai lemti galimybės naudotis *ne bis in idem* principo teikiama apsauga atėmimą vien dėl to, kad ankstesnis sprendimas buvo priimtas kitoje valstybėje narėje, kurioje taikoma praktika skiriasi nuo taikomos valstybėje narėje, kurioje vyksta vėlesnis procesas.

51. Taigi manau, kad nacionalinis teismas, kuriam pavesta nustatyti, ar pagal *ne bis in idem* principą jo nagrinėjama byla negali būti nagrinėjama, turi turėti galimybę atsižvelgti į visą turimą informaciją, susijusią su galbūt anksčiau nagrinėta baudžiamąja byla, kuri galiausiai buvo užbaigta. Todėl darau išvadą, kad KŠSĮ 54 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad taikant šioje nuostatoje įtvirtintą *ne bis in idem* principą turi būti atsižvelgiama į visą svarbią informaciją apie materialines veikas, kurios buvo nagrinėjamos ankstesniame baudžiamajame procese, vykusiame kitoje valstybėje narėje ir užbaigtame galutiniu sprendimu, o ne apsiriboti veikomis, nurodytomis tam tikrose šio ankstesnio baudžiamojo proceso metu priimtų procesinių aktų dalyse, pavyzdžiui, kaltinamojo akto rezoliucinėje dalyje arba nuosprendžio rezoliucinėje dalyje.

52. Išsiaiškinęs šį klausimą, norėčiau atkreipti dėmesį į išsamias pastabas, kurias šios bylos šalys pateikė dėl klausimo, ar abi aptariamos bylos susijusios su tomis pačiomis veikomis. Šiuo klausimu norėčiau trumpai priminti, kad laikoma, jog su *idem*, kuris suprantamas kaip „faktų tapatumas“, susijusi sąlyga tenkinama, kai yra „konkrečių aplinkybių, atsiradusių dėl įvykių, kurie iš esmės yra tokie patys, nes juose dalyvauja tas pats asmuo ir jie neatskiriamai tarpusavyje susiję laiko ir erdvės atžvilgiu, visuma“ [19].

53. Esant šioms aplinkybėms manau, kad reikia sutelkti dėmesį ne tik į „esmines faktines aplinkybes“, nurodytas klausimo tekste, bet ir į visas svarbias faktines aplinkybes, kurios tam, kad būtų tenkinama *idem* sąlyga, vis dėlto turi būti identiškos, o ne tik panašios [20].

[18] Teisingumo Teismas bylose, kuriose priimami Europos Sąjungos teismų sprendimai, nusprendė, kad „[*res judicata*] galia taikoma ne tik [teismo] sprendimo rezoliucinei daliai, bet ir jo motyvams, kurie turi pagrįsti rezoliucinę dalį, todėl nuo jos neatskiriami“. 2012 m. balandžio 19 d. Sprendimas *Artegodan / Komisija* (C-221/10 P, EU:C:2012:216, 87 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Taip pat žr. 2022 m. kovo 2 d. Bendrojo Teismo sprendimą *Fabryki Mebli „Forte“ / EUIPO – Bog-Fran (Baldai)* (T-1/21, nepaskelbtas Rink., EU:T:2022:108, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[19] Sprendimo *bpost* 37 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija. Taip Teisingumo Teismas šiek tiek pakeitė anksčiau taikytą kriterijaus formuluotę „materialinės veikos[, kurios] yra laiko, erdvės atžvilgiu bei savo objektu neatskiriamai tarpusavyje susijusios“. Žr., pavyzdžiui, 2007 m. liepos 18 d. Sprendimą *Kraaijenbrink* (C-367/05, EU:C:2007:444, 27 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[20] Sprendimo *bpost* 36 punktas, kuriame nurodyta, kad „pagal *idem* sąlygą reikalaujama, kad faktinės aplinkybės būtų identiškos. Kita vertus, *ne bis in idem* principas netaikomas, kai nagrinėjamos faktinės aplinkybės yra ne identiškos, o tik panašios.“ Taip pat buvo pažymėta, kad „tai, savaime suprantama, yra susiję su tuo, kad gali atsitikti taip, jog paskesnė procedūra bus susijusi tik su dalimi faktinių aplinkybių (laiko, esminių), į kurias buvo atsižvelgta ankstesnėje procedūroje. Tačiau svarbiausia yra tai, kad tiek, kiek abu faktinių aplinkybių rinkiniai iš tiesų sutampa, turi būti to sutapimo tapatumas.“ Generalinio advokato M. Bobek išvada byloje *bpost* (C-117/20, EU:C:2021:680, 135 punktas).

54. Pateikęs šias pastabas, dabar, siekdamas išsamumo, trumpai išnagrinėsiu *ne bis in idem* principo elementą, susijusį su „galutinio sprendimo“ buvimu.

2. Prokurorų nutarimai nutraukti procesą

55. Atrodo, kad šioje byloje neginčijama, jog dėl veikų, dėl kurių priimtas 2016 m. lapkričio 3 d. galutinis *Landesgericht Klagenfurt* (apygardos teismas, Klagenfurtas) nuosprendis, taikoma dvigubo baudžiamojo persekiojimo draudimo apsauga, numatyta KŠSĮ 54 straipsnyje. Vis dėlto panašu, kad nėra tokio paties šalių tarpusavio sutarimo dėl veikų, nagrinėtų toje Austrijoje vykusio baudžiamojo proceso dalyje, kurią Klagenfurto prokuratūra nusprendė nutraukti dėl įrodymų trūkumo. Taigi kitoje dalyje trumpai priminsiu sąlygas, kurioms esant prokuroro nutarimas nutraukti procesą gali būti laikomas *galutiniu*, kaip tai suprantama pagal KŠSĮ 54 straipsnį.

56. Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad KŠSĮ 54 straipsnyje numatyta apsauga gali būti taikoma priėmus ne tik galutinį *teismo* sprendimą, bet ir tam tikrus prokurorų nutarimus, net jeigu jie „priimami nedalyvaujant teismui ir ne teismo sprendimo forma“ [21].

57. Kad būtų pasiektas toks teisinis poveikis, sprendimas nutraukti bylą, pirma, pagal taikytiną nacionalinę teisę turi galutinai nutraukti baudžiamąjį persekiojimą už tas pačias veikas ir, antra, turi būti priimtas bylą išnagrinėjus iš esmės [22].

58. Pirmoji sąlyga siejama su patikrinimu, ar nacionalinė teisė yra susijusi su konkrečiu prokuroro nutarimu, kuriuo užtikrinama, kad asmuo, kuriam iškelta baudžiamoji byla, daugiau nebus patrauktas atsakomybėn už tas pačias veikas (trumpai tariant, tai prilygsta nacionalinei *ne bis in idem* garantijai) [23], o antroji sąlyga reiškia, kad nutarimas nutraukti bylą buvo priimtas iš tiesų išnagrinėjus turimus įrodymus ir nėra jokių elementų, kurie pakirstų valstybių narių tarpusavio pasitikėjimą atitinkamomis baudžiamosios teisės sistemomis [24].

59. Nagrinėjamu atveju Klagenfurto prokuratūra nutarė iš dalies nutraukti procesą pagal *StPO* 190 straipsnio 2 dalį. Nėra visiškai aišku, kokia forma tas nutarimas buvo priimtas. Šiomis aplinkybėmis nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą minimas 2015 m. sausio 9 d. Austrijos valdžios institucijų pranešimas GR teisiniam atstovui, kuriame nurodyta, kad šis dalinis proceso nutraukimas taip pat susijęs su HS, BB ir CC.

60. Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad nutarimas, priimtas remiantis *StPO* 190 straipsnio 2 dalimi, pagal Austrijos teisę yra galutinis, ir tai reiškia, kad dėl tų pačių veikų negali būti pradėtas naujas procesas. Austrijos vyriausybė patvirtino tokį aiškinimą per posėdį. Ši vyriausybė paaiškino, kad priimdamas nutarimą pagal *StPO* 190 straipsnio 2 dalį

[21] Sprendimo *Kossowski* 39 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija. Tą pačią išvadą padarė Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – EŽTT). 2019 m. liepos 8 d. EŽTT sprendimas *Mihalache prieš Rumuniją*, CE:ECHR:2019:0708JUD005401210, 94 ir 95 punktai.

[22] Žr. Sprendimo *Kossowski* 34 ir 42 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją.

[23] Kaip Teisingumo Teismas pirmą kartą konstatavo 2008 m. gruodžio 22 d. Sprendime *Turansky* (C-491/07, EU:C:2008:768, 35 ir 36 punktai). Taip pat žr. 2014 m. birželio 5 d. Sprendimą *M* (C-398/12, EU:C:2014:1057, 31 ir 32 punktai, toliau – Sprendimas *M*) ir Sprendimo *Kossowski* 35 punktą.

[24] Kurių gali atsirasti neatlikus „išsamaus tyrimo“, kaip esant aplinkybėms, aprašytoms Sprendimo *Kossowski* 48–53 punktuose. *Ne bis in idem* principo teikiama apsauga taip pat netaikoma, jeigu sprendimas nutraukti baudžiamąjį procesą buvo priimtas dėl to, kad kitoje valstybėje narėje buvo pradėtas baudžiamasis persekiojimas. Žr. Sprendimo *Miraglia* 30–33 punktus.

prokuroras nutraukia procesą, nes turimi įrodymai rodo, kad labiau tikėtina, jog vėliau bus priimtas išteisinamasis nuosprendis, o ne pripažinta kaltė. Ši vyriausybė taip pat paaiškino, kad toks nutarimas turi *res judicata* galią ir užkerta kelią tolesniam procesui dėl tų pačių veikų.

61. Komisija šiuo klausimu išreiškė abejonių, remdamasi *StPO* 193 straipsnio 2 dalimi, pagal kurią, atrodo, leidžiama tęsti procesą, kai atitinkamas asmuo nebuvo išklausytas ir jam nebuvo taikyta jokia prievartos priemonė arba tuo atveju, kai atsirado naujų įrodymų. Vis dėlto Komisija mano, jog dėl to, kad byloje trūksta informacijos, negalima nuspręsti, ar ši galimybė trukdo laikyti aptariamą nutarimą „galutiniu“, kaip tai suprantama pagal KŠSĮ 54 straipsnį, ar ne.

62. Panašiai kaip ir Komisija, negaliu neatsižvelgti į Austrijos vyriausybės pareiškimą, kuriuo patvirtintas pagal *StPO* 190 straipsnio 2 dalį priimto nutarimo galutinis pobūdis, ir neatkreipti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo dėmesio į KŠSĮ 57 straipsnyje nurodytą bendradarbiavimo mechanizmą [25]. Vis dėlto nagrinėjamo nutarimo pobūdžio klausimas bet kuriuo atveju turi būti atskirtas nuo klausimo, ar jis buvo priimtas išnagrinėjus bylą iš esmės. Iš bylos medžiagos matyti, kad procesas buvo nutrauktas iš esmės dėl to, kad trūko įrodymų, patvirtinančių baudžiamąją atsakomybę užtraukiančią nusikalstamą veiką. Nesant išsamesnės informacijos, nemanau, kad galiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti daugiau paaiškinimų, išskyrus jau minėtus svarbiausius Teisingumo Teismo sprendimus, kuriuose paaiškintos sąlygos, kurioms esant prokurorui priėmus nutarimą nutraukti procesą gali būti taikoma *ne bis in idem* principo teikiama apsauga.

V. Išvada

63. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Županijski sud u Puli-Pola* (apygardos teismas, Pula, Kroatija) klausimą:

Konvencijos dėl Šengeno susitarimo, 1985 m. birželio 14 d. sudaryto tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos vyriausybių dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo, įgyvendinimo 54 straipsnis

turi būti aiškinamas taip:

taikant šioje nuostatoje įtvirtintą *ne bis in idem* principą, turi būti atsižvelgiama į visą svarbią informaciją apie materialines veikas, kurios buvo nagrinėjamos ankstesniame baudžiamajame procese, vykusiame kitoje valstybėje narėje ir užbaigtame galutiniu sprendimu, o ne apsiribojama veikomis, nurodytomis tam tikrose šiame ankstesniame baudžiamajame procese priimtų procesinių aktų dalyse, kaip antai kaltinamojo akto ar nuosprendžio rezoliucinėje dalyje.

[25] Pažymėtina, kad Sprendime *M* Teisingumo Teismas padarė išvadą, jog pagal Belgijos teisę galimybė atnaujinti procesą dėl naujai paaiškėjusių įrodymų nepaneigia to, kad nutartis nutraukti bylą pagrindinėje byloje, pagal kurią Belgijos teismas užkirto kelią atitinkamo asmens bylą perduoti nagrinėti teisiamajame posėdyje, yra galutinė. Sprendimo *M* 38–40 punktai. Pažymiu, kad sprendimas, priimtas remiantis *StPO* 190 straipsniu, atrodo, taip pat nagrinėjamas byloje *Központi Nyomozó Főügyészség*, C-147/22, kurioje dar nepriimtas sprendimas.